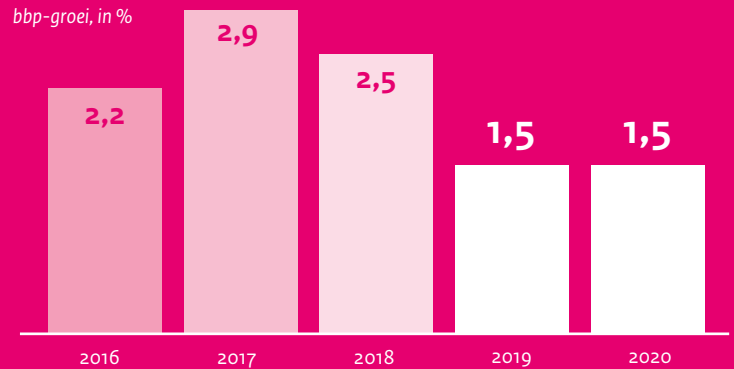

Centraal Economisch Plan 2019

Economische groei terug naar normaal

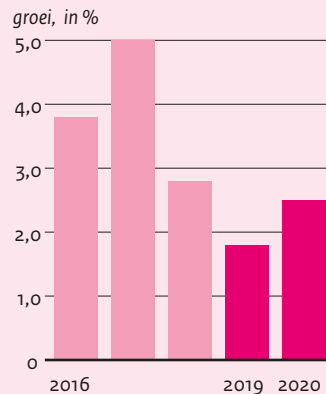
Internationale risico's raken de Nederlandse economie

Onzekerheden tasten handel aan

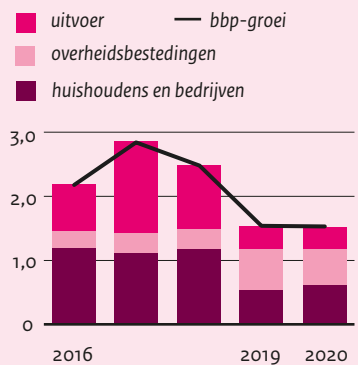
Lagere groei wereldhandel door onzekerheden China, handelsbeleid VS en Brexit. Nederlandse groei nu vooral uit binnenland; overheids-uitgaven compenseren lagere groei particuliere bestedingen

Relevante wereldhandel

Nederland

bijdrage aan bbp-groei, in %-punt

Krappe arbeidsmarkt met hogere lonen

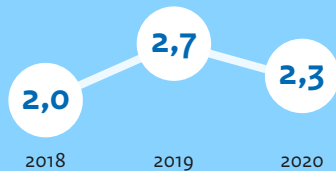
Werkloosheid

in % van beroepsbevolking

Contractloonstijging

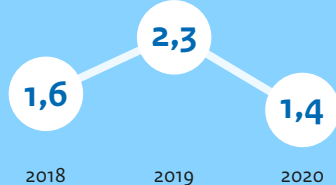
verandering in %

Inflatie

In 2019 tijdelijk hoger door btw-verhoging en hogere energielasten

hcip, in %

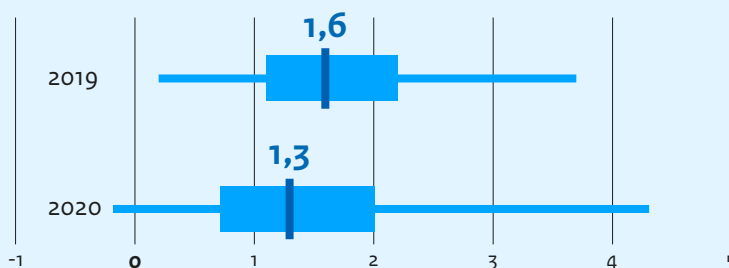
1,2%

De overheid geeft minder uit dan beoogd in de begroting, samen met hogere belastingen leidt dit tot een begrotingsoverschot van 1,2% van het bbp in 2019 en 0,8% in 2020

Koopkracht meeste huishoudens hoger

Vooral lage inkomens profiteren van hogere algemene heffingskorting, midden- en hogere inkomens van het tweeschijvenstelsel.

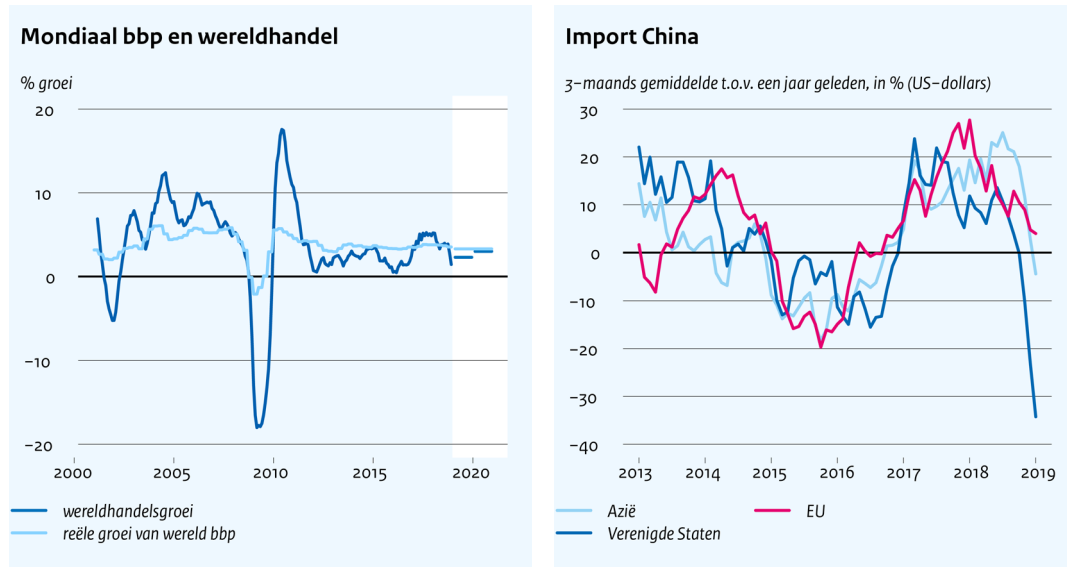
alle huishoudens, verandering t.o.v. voorgaande jaar in %

CPB raming

maart 2019

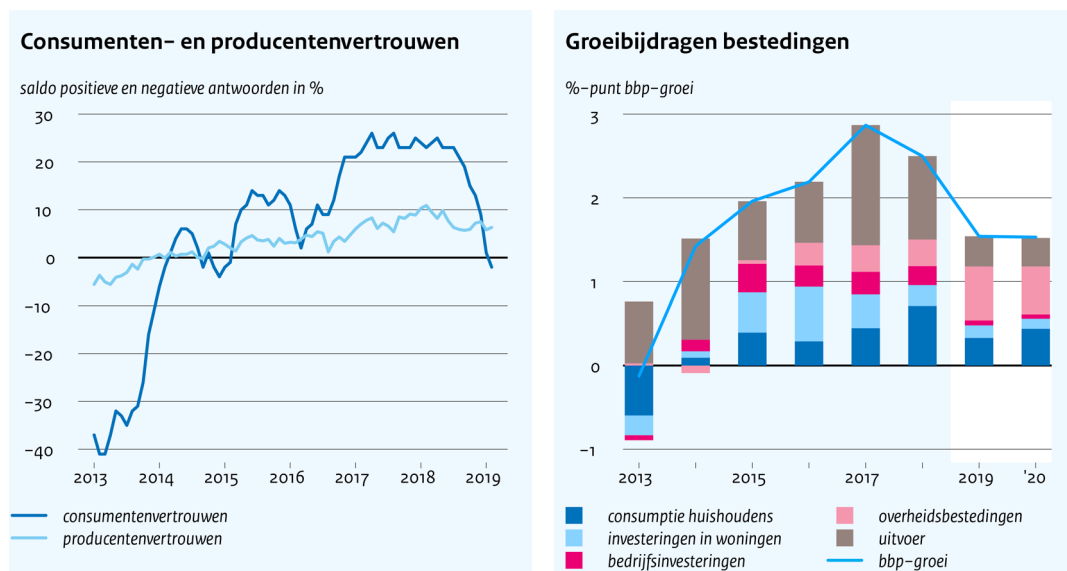
Wereldeconomie en -handel groeien in lager tempo; Chinese handel daalt

Bron: CPB en Haver ([databestand, link](#))

Noot: De linkergrafiek toont de historische ontwikkeling van het driemaandelijkse gemiddelde handelsvolume in goederen (o.b.v. de World Trade Monitor) t.o.v. een jaar geleden; voor de projectieperiode toont deze de jaargroei van het wereldhandelsvolume in goederen en diensten. De historische ontwikkeling van het mondiale bbp betreft de historische kwartaalgroei t.o.v. een jaar eerder. De rechtergrafiek toont de importwaarde van China vanuit de VS, de EU en Azië.

Verdere daling consumenten- en producentenvertrouwen; binnenlandse bestedingen redelijk op peil doordat overheid grotendeels compenseert voor lagere groei van particuliere bestedingen

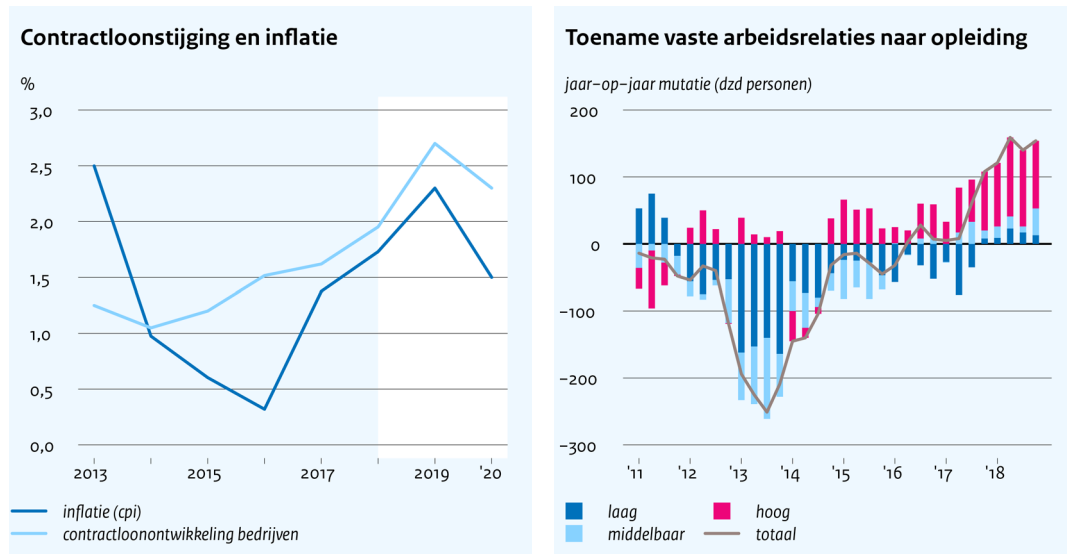

Bron: CBS en CPB ([databestand, link](#))

Kerngegevens voor Nederland, 2015-2020

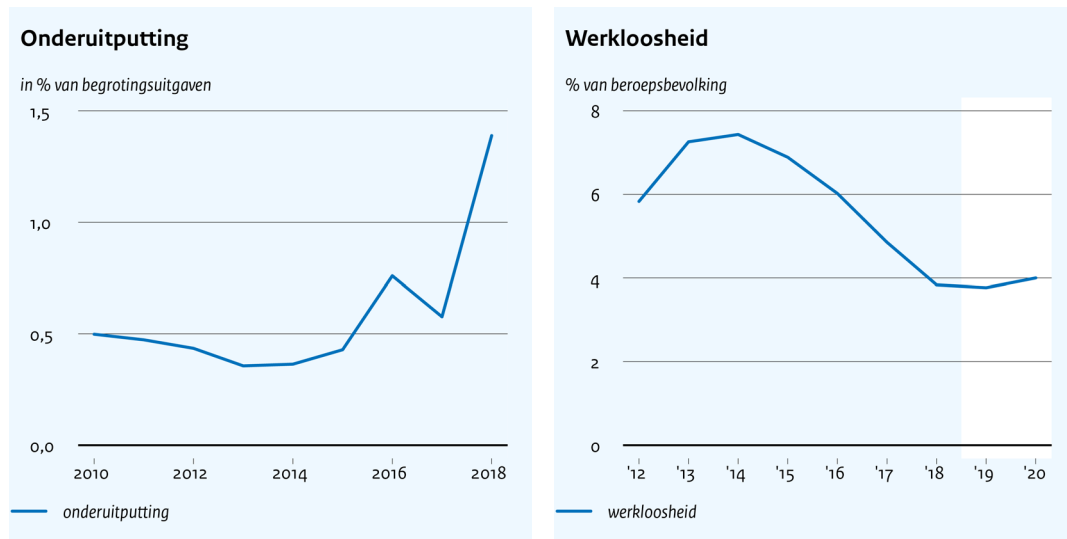
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
mutaties per jaar in %						
Internationale economie						
Relevante-wereldhandelsvolume goederen en diensten	4,1	3,8	5,0	2,8	1,8	2,5
Concurrentenprijs (a)	5,0	-3,0	2,1	0,9	1,2	1,2
Olieprijs (dollars per vat)	52,4	43,8	54,3	70,9	61,0	61,0
Eurokoers (dollar per euro)	1,11	1,11	1,13	1,18	1,14	1,14
Lange rente Nederland (niveau in %)	0,7	0,3	0,5	0,6	0,4	0,6
Volume bbp en bestedingen						
Bruto binnenlands product (bbp, economische groei)	2,0	2,2	2,9	2,5	1,5	1,5
Consumptie huishoudens	2,0	1,1	1,9	2,5	1,3	1,5
Consumptie overheid	-0,1	1,3	1,1	1,1	2,4	2,3
Investerings (inclusief voorraden)	29,1	-6,7	4,4	4,2	2,6	2,5
Uitvoer van goederen en diensten	7,4	1,7	5,3	2,7	1,1	2,3
Invoer van goederen en diensten	14,5	-2,0	4,9	2,7	1,5	3,0
Prijzen, lonen en koopkracht						
Prijs bruto binnenlands product	0,8	0,5	1,2	2,1	2,2	1,4
Uitvoerprijs goederen en diensten, exclusief energie	1,6	-1,4	1,9	0,8	1,1	1,1
Prijs goedereninvoer	-5,0	-4,5	4,2	2,5	-0,4	1,0
Inflatie, geharmoniseerde consumentenprijsindex (hicp)	0,2	0,1	1,3	1,6	2,3	1,4
Loonvoet bedrijven (per uur)	-0,2	0,7	1,2	2,3	3,4	2,6
Contractloon bedrijven	1,2	1,5	1,6	2,0	2,7	2,3
Koopkracht, statisch, mediaan alle huishoudens	1,0	2,6	0,3	0,3	1,6	1,3
Arbeidsmarkt						
Beroepsbevolking	0,4	0,4	0,8	1,2	1,3	0,7
Werkzame beroepsbevolking	1,0	1,3	2,1	2,3	1,4	0,5
Werkloze beroepsbevolking (in duizend personen)	614	538	438	350	345	370
Werkloze beroepsbevolking (niveau in % beroepsbevolking)	6,9	6,0	4,9	3,8	3,8	4,0
Werkgelegenheid (in uren)	1,0	2,0	1,9	2,3	1,0	0,5
Overig						
Arbeidsinkomensquote (niveau in %)	72,8	73,6	73,4	74,0	75,1	75,6
Arbeidsproductiviteit bedrijven (per uur)	0,8	0,2	0,9	0,3	0,6	1,2
Individuele spaarquote (in % beschikbaar inkomen) (b)	2,8	3,6	2,9	2,3	2,6	2,9
Saldo lopende rekening (niveau in % bbp)	6,3	8,1	10,5	10,1	9,7	9,0
niveau in % bbp						
Collectieve sector						
EMU-saldo	-2,0	0,0	1,2	1,4	1,2	0,8
EMU-schuld (ultimo jaar)	64,6	61,9	57,0	52,4	49,1	47,1
Collectieve lasten	36,9	38,4	38,7	39,1	39,6	39,3
Bruto collectieve uitgaven	45,0	44,0	43,0	42,4	42,5	43,0
(a) Goederen en diensten, exclusief grond- en brandstoffen.						
(b) Niveau; beschikbaar gezinsinkomen is inclusief collectieve besparingen.						

Krappe arbeidsmarkt leidt tot reële contractloonsstijging en meer vaste contracten voor hogeropgeleiden

Bron: CPB ([databestand](#), [link](#))

Overheid kan door krapte niet al haar beoogde uitgaven doen en de werkloosheid blijft laag

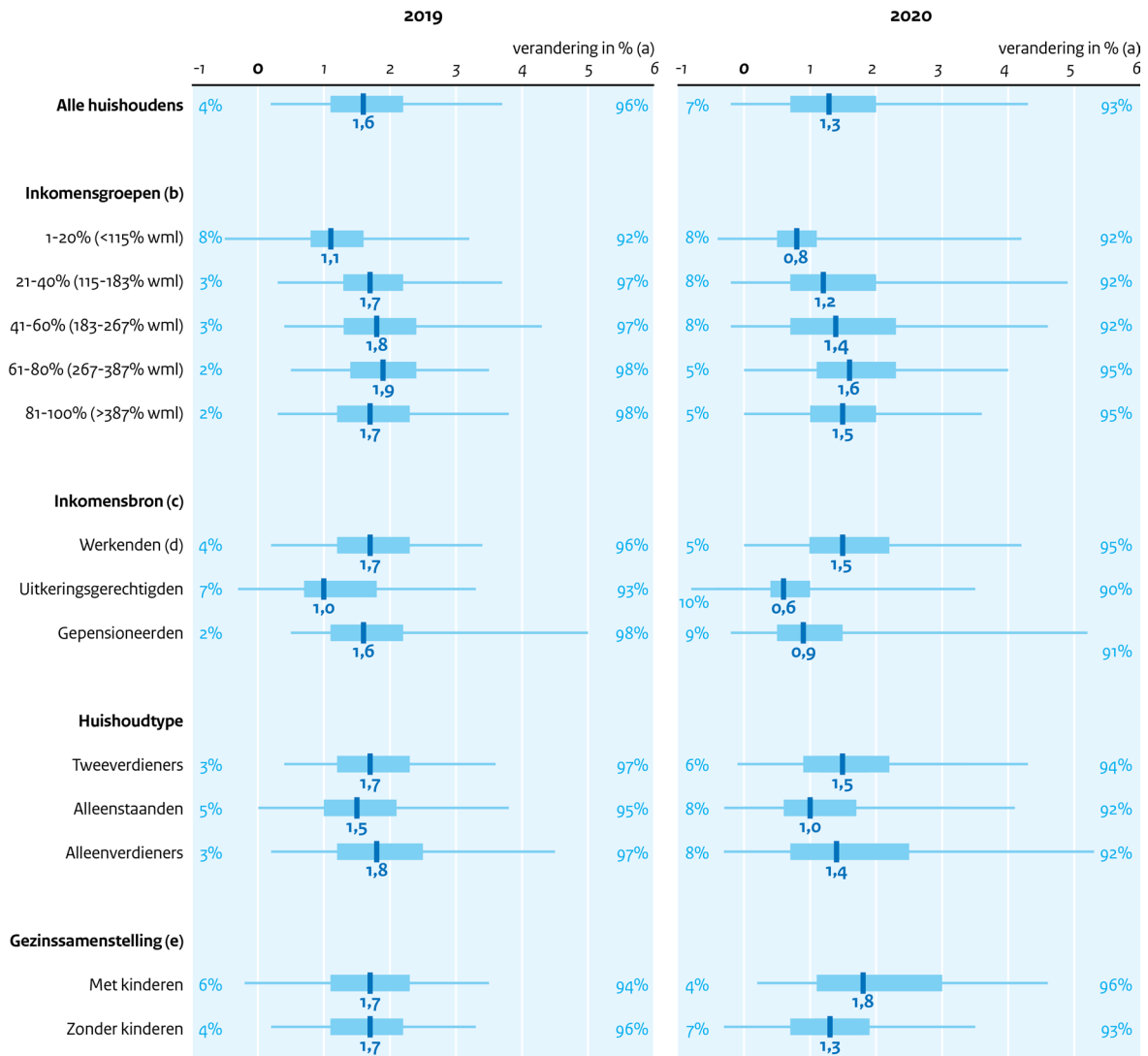

Bron: CPB ([databestand](#), [link](#))

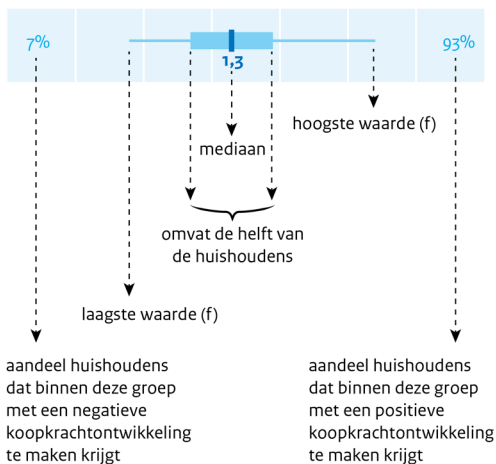
Onzekerheid: effecten van A) lagere wereldhandelsgroei en B) minder onderuitputting in 2019

	A		B	
	2019	2020	2019	2020
effecten per jaar op mutaties in %-punten				
Relevante wereldhandel, volume	-1,0	-1,0	0,0	0,0
Consumptie huishoudens, volume	-0,5	-0,8	0,0	0,2
Consumptie overheid, volume	0,0	0,0	0,6	-0,3
Uitvoer goederen en diensten, volume	-0,8	-0,8	0,0	0,0
Bruto binnenlands product, volume	-0,5	-0,6	0,3	-0,1
Werkgelegenheid (gewerkte uren)	-0,2	-0,4	0,1	0,1

Statische koopkrachtontwikkeling voor de meeste huishoudens positief

Hoe af te lezen?

Een mediaan is de middelste waarde van een verdeling van cijfers, geordend van laag naar hoog. Een mediane koopkrachtontwikkeling van 1,3% voor alle huishoudens betekent dat de helft van de huishoudens een koopkrachtontwikkeling van 1,3% of lager heeft, en de andere helft 1,3% of hoger. Voor de helft van de huishoudens valt de koopkrachtontwikkeling binnen het blauwe balkje, met een kwart boven en een kwart onder de mediaan. De andere helft van de huishoudens heeft een koopkrachtontwikkeling die hier buiten valt. De staarten van de boxplot laten de laagste en hoogste koopkrachtontwikkeling zien.

- (a) Statische koopkrachtveranderingen exclusief incidentele inkomensveranderingen.
- (b) Bruto inkomen uit arbeid of uitkering op huishoudniveau; het bruto minimumloon (wml) is in 2019 ongeveer 21.100 euro. De inkomensgroepen zijn verdeeld in vijf groepen van gelijke grootte in oplopende volgorde van inkomen, ieder 20% van alle huishoudens.
- (c) De indeling naar inkomensbron is op basis van de hoogste inkomensbron op huishoudniveau, waarbij een huishouden waarvan hoofd of partner winst-inkomen heeft, bij werkenden wordt ingedeeld. Huishoudens met vroeg-pensioen of studiefinanciering als hoogste inkomensbron zijn uitgezonderd.
- (d) Bij de koopkrachtverandering van werkenden wordt geen rekening gehouden met incidentele verandering van het loon, zoals het ontvangen of wegvallen van bonussen.
- (e) De indeling naar gezinsamenstelling is op basis van de aanwezigheid van kinderen tot achttien jaar en is exclusief huishoudens van gepensioneerden.
- (f) De laagste en hoogste waarde zijn afgekapt op resp. 5% en 95%, omdat de raming van het minimum en maximum onnauwkeurig is.